

NAČINI, POSTUPCI, ELEMENTI I METODE VREDNOVANJA U NASTAVI GEOGRAFIJE

Školska godina 2021./2022.

OŠ Čavle, Čavle

Učitelj: Robert Žagar, prof.

Elementi vrednovanja u nastavnom predmetu Geografija u svim su ciklusima:

- geografska znanja,
- geografsko istraživanje i vještine
- kartografska pismenost.

Element geografska znanja obuhvaća:

- činjenično, konceptualno i proceduralno znanje.
- Činjenično znanje je temelj za razumijevanje geografskih sadržaja, no težište treba staviti na konceptualno i proceduralno znanje koje će omogućiti primjenu znanja u novim situacijama i kreativno rješavanje prostornih problema.
- Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda u ovom elementu provjerava se usmenim ispitivanjem i pisanim provjerama. Usmeno ispitivanje provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine.
- Pisane provjere kreira učitelj i uključuje zadatke otvorenoga i zatvorenog tipa. Pisane provjere provode se periodično, nakon učenja i poučavanja određene skupine ishoda.

Element geografsko istraživanje i vještine obuhvaća:

- grafičke, statističke, matematičke i orientacijske vještine
- ako je za taj razred planiran istraživački rad tada se vrednuju i sve vještine koje su u funkciji njegova ostvarivanja: opažanje, postavljanje pitanja, planiranje istraživanja; prikupljanje podataka; bilježenje, vrednovanje i predstavljanje podataka; interpretiranje i analiziranje podataka te zaključivanja; komuniciranje rezultata i postupaka istraživanja te vještine reflektiranja o provedenom istraživanju.

Element kartografska pismenost je jedna od geografskih vještina, ali pošto je specifičnost predmeta potrebno ju je kontinuirano razvijati i vrednovati. Zbog navedenoga izdvojena je kao zaseban element u kojem se vrednuje:

- poznavanje elemenata i sadržaja svih vrsta geografskih karata
- interpretacija prostorne organizacije i procesa čitanjem sadržaja geografskih karata.
- Razvijenost kartografske pismenosti provjerava se usmenim ispitivanjem te pisanim provjerama koje uključuju i slijepe karte.

Obzirom na svrhu vrednovanje može biti:

- dijagnostičko
- formativno
- sumativno.

Dijagnostičko vrednovanje najčešće se provodi u svrhu inicijalne procjene na početku nastavne godine, a da bi se ostvarila njegova potpuna svrha trebalo bi ga provoditi i prije obrade nove nastavne teme kako bi se utvrdila razina predznanja i vještina kod učenika prije početka procesa poučavanja. Temeljem informacija prikupljenih dijagnostičkim vrednovanjem učitelj prilagođava i planira nastavni proces i svoje poučavanje.

Formativno vrednovanje provodi se tijekom učenja i poučavanja i neodvojiv je dio nastavnoga procesa. Svrha formativnog vrednovanja je prikupljanje informacija o napredovanju učenika, utvrđivanje manjkavosti u učenju, a osobito prepoznavanje jakih strana učenika da bi se unaprijedilo buduće učenje i poučavanje. Tijekom formativnog vrednovanja učenik aktivno promišlja o svom učenju te ga unapređuje promjenom strategija učenja kako bi što uspješnije ostvario odgojno-obrazovne ishode. Kod formativnog vrednovanja izuzetno je važna refleksija o učenju i naučenome. Refleksija je proces u kojem pojedinac kritički promišlja o učenju, o procesu učenja te o onome što je kroz taj proces naučio. Jako je važno učenike upućivati na promišljanje o vlastitome učenju kako bi što bolje spoznali vlastite misaone procese.

Sumativno vrednovanje podrazumijeva procjenu razine učeničkih postignuća (naučenoga) na kraju određene faze procesa učenja (npr. na kraju nastavne cjeline/teme, polugodišta, nastavne godine). Tri su osnova pristupa vrednovanju: vrednovanje naučenoga, vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje.

Vrednovanje naučenoga (sumativno vrednovanje) ima za svrhu procjenu razine usvojenosti znanja, vještina i stavova. Ono se provodi tijekom nastavne godine nakon obrađenih i ponovljenih sadržaja kojima se ostvaruju pojedini ishodi ili skupine ishoda. Sumativno vrednovanje rezultira ocjenom.

Vrednovanje za učenje (formativno vrednovanje) služi unaprijeđivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja, a provodi se tijekom učenja i poučavanja čiji je neodvojivi dio. Ono učenicima pruža mogućnost da tijekom procesa učenja uvide kako mogu unaprijediti svoje učenje, omogućuje učiteljima odrediti sljedeće korake u poučavanju i poticanju učenja, olakšava individualizaciju u pristupu poučavanju i osigurava roditeljima informacije o učenju na temelju kojih mogu dati primjerenu podršku za učenje svomu djetetu. Vrednovanje za učenje je proces kojim učitelj prikuplja informacije o procesu učenja i poučavanja te ih interpretira. Mnogobrojne su metode i tehnike kojima se učitelj može poslužiti u procesu prikupljanja informacija, a važno je razumjeti da vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom već mu je svrha formativna – unaprijediti proces učenja i poučavanja.

Vrednovanje kao učenje (formativno vrednovanje) razvija kompetenciju "učiti kako učiti". Ono omogućuje učenicima razvoj vještina nadgledanja i samovrednovanja učenja, prepoznavanje ciljeva učenja i kriterija vrednovanja, doprinosi razvoju samostalnosti, samoinicijative i samokontrole učenja, omogućuje razvoj samoreguliranoga pristupa učenju.

Analitička rubrika za vrednovanje usmenog i pismenog vrednovanja

	Nedovoljan (1)	Dovoljan (2)	Dobar (3)	Vrlo dobar (4)	Odličan (5)
Geografska znanja	Ne pokazuje volju i želju za stjecanjem geografskih znanja, sposobnosti i vještina. Ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio/la ključne pojmove.	Ponekad ne pokazuje volju i želju za stjecanjem geografskih znanja, sposobnosti i vještina. Djelomično i površno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja.	Ponekad nespreman/na iskazati geografska znanja, sposobnosti i vještine. Polagano i uglavnom točno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja.	Posjeduje i gotovo uvijek primjenjuje geografska znanja, sposobnosti i vještine. Sporije ali točno, logično i uglavnom argumentirano odgovara na postavljena pitanja uz eventualno postavljanje potpitanja.	Posjeduje iznadprosječna znanja, sposobnosti i vještine Brzo, točno, opširno, logično i argumentirano odgovara na postavljena pitanja.
Geografsko istraživanje i vještine	Ne razumije nastavne sadržaje i ne primjenjuje geografska znanja u svakodnevnom životu. Uz veliku pomoć učitelja nepotpuno i nesuvlivo opisuje geografske pojmove i procese. Nesuvlivo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te donosi nelogične zaključke bez razumijevanja.	Ne razumije u potpunosti nastavne sadržaje i otežano primjenjuje stečena znanja. Uz znatnu pomoć učitelja na jednostavan način nabraja i opisuje geografske pojmove i procese. S pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te nesamostalno donosi zaključke.	Uglavnom razumije nastavne sadržaje i djelomično primjenjuje stečena znanja. Uz pomoć učitelja izvodi zaključke i prosječno razumije geografske pojmove i procese. Nepotpuno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te prosječno donosi zaključke.	Razumije nastavne sadržaje i uspješno primjenjuje stečena znanja. Uglavnom samostalno izvodi zaključke i razumije geografske pojmove i procese. Uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te uglavnom samostalno donosi zaključke.	U potpunosti razumije nastavne sadržaje, proširuje ih vlastitim iskustvom i primjenjuje u životnim situacijama. Samostalno izvodi zaključke i uočava uzročno-posljetične veze, geografske pojave i procese. Izrazito uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke.
Kartografska pismenost	Pogrešno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti.	Površno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti.	Djelomično uočava geografske sadržaje na geografskoj karti.	Točno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti.	Točno i precizno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti.

0-49% nedovoljan, 50-63% dovoljan, 64-76% dobar, 77-89% vrlo dobar, 90-100% odličan

Analitička rubrika za vrednovanje prezentacija

SASTAVNICE	RAZINE OSTVARENOSTI KRITERIJA			
	0 bodova	1 bod	2 boda	3 boda
Elementi prezentacije: naslov/tema i autor, sadržaj, analiza teme, zaključak, popis literature	Prezentacija ne sadrži ni jedan od navedenih elemenata.	Prezentacija sadrži pola navedenih elemenata.	Prezentacija sadrži većinu navedenih elemenata.	Prezentacija sadrži sve navedene elemente.
Sadržaj	Sadržaj u potpunosti ne odgovara odabranoj temi i/ili svi geografski sadržaji su znanstveno neutemeljeni.	Postoje značajne znanstvene pogreške u prikazanim geografskim sadržajima i/ili većina sadržaja nije odabrana u skladu sa zadanom temom što otežava donošenje zaključka o zadanoj temi.	Postoje manje pogreške u prikazanim geografskim sadržajima i/ili neki sadržaji nisu u potpunosti odabrani u skladu sa zadanim ciljem što može otežati dovođenje zaključka o zadanoj temi.	Svi prikazani geografski sadržaji su znanstveno utemeljeni i odabrani u skladu sa zadanim ciljem te omogućuju dovođenje zaključka o zadanoj temi.
Broj slajdova	Struktura prezentacije nije prikazana u zadanom redoslijedu. Broj slajdova u potpunosti nije zadovoljavajući (odstupa za više od 4 slajda).	Elementi su uglavnom prikazani u redoslijedu. Broj slajdova u većoj mjeri nije zadovoljavajući (odstupa od 2 do 4 slajda).	Većina elementa prezentacije (slajdova) su organizirani jasno i izmjenjuju se u pravilnom redoslijedu. Broj slajdova je većinom zadovoljavajući (odstupa za najviše 2 slajda).	Svi elementi prezentacije (slajdovi) su organizirani jasno i izmjenjuju se u pravilnom redoslijedu. Broj slajdova je zadovoljavajući (8-10 slajdova).
Sistematicnost	Uopće ne postoji sistematicnost u prezentaciji. Prezentaciju je gotovo nemoguće pratiti bez pomoći autora.	Sistematicnost prikaza samo se minimalno nazire, a odabrani sadržaji su međusobno nepovezani. Prezentacija je vrlo nepregledna.	Sadržaji su uglavnom sistematicno prikazani, ali su djelomično nepotpuni ili preopširni i/ili nejasni. Prezentacija je donekle nepregledna.	Sadržaji su u potpunosti sistematicno prikazani logičkim slijedom što olakšava praćenje teme svim zainteresiranim osobama.
Kvaliteta fotografiskih priloga i karti	Prezentacija uopće ne sadrži fotografije i karte.	Prezentacija ne sadrži odgovarajući broj fotografija i relevantnih karata. Odabrane fotografije i karte su djelomično kvalitetne i	Prezentacija sadrži odgovarajući broj fotografija i relevantne karte. Odabrane fotografije i karte su većinom kvalitetne i odgovarajuće za	Prezentacija sadrži odgovarajući broj fotografija i relevantne karte. Odabrane fotografije i karte su kvalitetne i potpuno odgovarajuće za

		odgovarajuće za odabranu temu/sadržaj.	odabranu temu/sadržaj.	odabranu temu/sadržaj.
Količina podataka	Količina podataka (teksta) je u potpunosti prevelika ili teksta uopće nema. Učenik ne razlučuje najvažnije podatke.	Količina podataka (teksta) je u većoj mjeri prevelika ili premala. Učenik većinom ne razlučuje najvažnije podatke.	Količina podataka (teksta) je većinom zadovoljavajuća. Učenik u većini slučajeva razlučuje koji su podaci najvažniji.	Količina podataka (teksta) je zadovoljavajuća. Učenik u potpunosti razlučuje koji su podaci najvažniji.
Pravopis	Učenik se u potpunosti ne pridržava normi standardnog hrvatskog književnog jezika. U prezentaciji se nalazi više od 4 pravopisne pogreške.	Učenik se u većoj mjeri ne pridržava normama standardnog hrvatskog književnog jezika. U prezentaciji se nalaze do 4 pravopisne pogreške.	Učenik se u većinom pridržava normama standardnog hrvatskog književnog jezika. U prezentaciji se nalaze do 2 pravopisne pogreške.	Učenik se u potpunosti pridržava normama standardnom hrvatskog književnog jezika. U prezentaciji nema niti jedne pravopisne pogreške.
Grafičko oblikovanje teksta	Boje i slova su u potpunosti neprikladni, a važni sadržaji uopće nisu istaknuti pa cijeli prikaz nije u službi zadanog cilja.	Boje i slova su većinom neprikladni, a važni sadržaji u pravilu nisu istaknuti pa je cijeli prikaz samo minimalno u službi zadanog cilja.	Korištene boje i slova nisu u potpunosti usklađeni, a važni sadržaji su samo djelomično istaknuti čime je smanjen vizualni dojam te je stilski prikaz samo djelomično u službi zadanog cilja.	Korištene su različite boje, kao i slova različitih veličina i fontova, s istaknutim bitnim sadržajima što daje izvrstan vizualni dojam, a ujedno je u službi zadanog cilja.
Literatura	Prezentacija ne sadrži niti jednu internetsku stranicu ili članak/knjigu iz kojih su preuzeti podaci prikazani na prezentaciji.	Prezentacija sadrži do 1-2 djelomično relevantne internetske stranice ili članaka/knjige iz kojih su preuzeti podaci prikazani na prezentaciji.	Prezentacija sadrži do 3 većinom relevantne internetske stranice ili članaka/knjige iz kojih su preuzeti podaci prikazani na prezentaciji.	Prezentacija sadrži 4 ili više relevantnih internetskih stranica ili članaka/knjiga iz kojih su preuzeti podaci prikazani na prezentaciji.
Kriteriji ocjenjivanja	Bodovi		Ocjena	
	27, 26, 25		Odličan (5)	
	24, 23, 22, 21		Vrlo dobar (4)	
	20, 19, 18		Dobar (3)	
	17, 16, 15, 14		Dovoljan (2)	
	13, ... 0		Nedovoljan (1)	

Analitička rubrika za vrednovanje nastave na daljinu

SASTAVNICE	Vrednovanje aktivnosti učenika		
	3 boda	2 boda	1 bod
Rokovi	Rokovi za izvršavanje zadataka se većinom ili u potpunosti poštuju.	Rokovi za izvršavanje zadataka variraju i djelomično se poštuju.	Rokovi za izvršavanje zadataka se većinom ne poštuju.
Zadatci	Većina ili svi zadaci su odrađeni.	Odrađenost zadataka varira.	Većina zadataka nije odrađena.
Riješenost zadataka	Zadatci su riješeni s visokim postotkom riješenosti (80% i više).	Točnost zadataka varira.	Zadatci su riješeni s niskim postotkom riješenosti (20% i manje).
Napomena: Ako sastavnica nije ostvarena niti na najnižoj očekivanoj razini ili ne postoji vrednuje se s 0 bodova.			
Kriteriji ocjenjivanja	Bodovi	Ocjena	
	8, 9	Odličan (5)	
	7, 6	Vrlo dobar (4)	
	5, 4	Dobar (3)	
	3, 2	Dovoljan (2)	
	1, 0	Nedovoljan (1)	

Analitička rubrika za vrednovanje domaćih zadaća

Nedovoljan (1)	Dovoljan (2)	Dobar (3)	Vrlo dobar (4)	Odličan (5)
Nema zadaće.	Sadržaj je nerazumljiv i nejasan. Izgled neuredan i nepregledan. Pri izlaganju čita tekst koji ne razumije.	Sadržaj je nejasan i sadrži pogreške. Izgled nepregledan, bez sustavnog redoslijeda. Pri izlaganju jako nesiguran/na, čita.	Neprimjerena količina teksta i korišteni nerazumljivi pojmovi. Izgled nije u potpunosti pregledan. Pri izlaganju pomalo nesiguran/na.	Sadržaj je točan, jasan, količina teksta primjerena. Izgled uredan, pregledan, sustavan. Pri izlaganju samostalan/na. Govor točan i razumljiv.

Domaće zadaće moraju biti napisane/zalijepljene u bilježnicu ili u nekom komunikacijskom kanalu ako je tako određeno.

- Svako ne nošenje pribora evidentira se u bilješke e-dnevnika i utječe na zaključnu ocjenu.
- Rok za ispravljanje negativnih ocjena moguće je na satu geografije uz prethodnu najavu. Ispravak nije moguć na satu pisane provjere, satu obrade novog nastavnog sadržaja i dva tjedna prije završetka nastavne godine.
- Zaključna ocjena iz nastavnog predmeta Gografije nije aritmetička sredina svih ocjena te se zaključuje na temelju svih elemenata vrednovanja tijekom cijele godine.